

внутрішня сила, правдивість, ідеали добра, рівності, його політичні переконання, краса і мелодійність його поезій, його велике прагнення свободи, любов до свого народу, до своєї Батьківщини, мрії про майбутнє.

НАЦІОНАЛЬНА ІДЕЯ Т. Г. ШЕВЧЕНКА У ВИХОВАННІ ПАТРІОТИЗМУ

Панов А. М., студ. 4 курсу факультету агрохімії та ґрунтознавства
Науковий керівник – Кравцов А. І., канд. істор. наук, професор

Тарас Шевченко - символ чесності, правди і безстрашності, великої любові до людини. Вся творчість великого Кобзаря зігріта гарячою любов'ю до Батьківщини, проінята священною ненавистю до ворогів і гнобителів народу. Його думи, його пісні, його полум'яний гнів, його боротьба за світлу долю трудового люду були думами, піснями, гнівом і боротьбою мільйонів.

Національно-визвольний рух кожного народу неможливий без духовної основи, якою є національна ідея.

Українська національна ідея — це усвідомлення українцями себе як окремого народу з власною історією, своїми політичними, економічними і культурними запитами, власним поглядом на майбутнє України.

Українська національна ідея пройшла тривалий шлях формування — від думок і переконань окремих людей до їх сприйняття широкими народними масами. Від неї пролягає прямий шлях до відродження державності.

У перші десятиліття ХІХ ст. українська національна ідея була справою одинаків — освічених представників козацької старшини. Проте переважна більшість козацької старшини не вірила у можливість майбутнього відродження Української держави. Своє зникнення з історичної арени й розчинення в середовищі російського дворянства вона сприймала як кінець українства взагалі.

Гідним представником нового покоління патріотів України став Тарас Шевченко. Він розумів, що перетворення славних козацьких нащадків на несхибних царських чиновників — це ще не втрата України, бо залишається багатомільйонне селянство — надійний фундамент національних традицій українського народу. Звернення до народу дало нового потужного імпульсу в розвитку української національної ідеї, зробило її незламною, як незламним був сам народ.

Визначний внесок у розвиток української національної ідеї зробило Кирило-Мефодіївське братство (1830–1840 рр.). Центральними фігурами товариства були Микола Костомаров, Пантелеймон Куліш і Тарас Шевченко.

Найбільш визначною постаттю у цьому тріумвіраті був Тарас Шевченко. Адже, послуговуючись у своїй творчості народною мовою, поет творив новий її варіант на основі трьох українських діалектів (південно-східного, північного і північно-західного), елементів церковнослов'янської мови, а також мовного матеріалу більш ранніх українських літературних творів. Шевченко тим самим

заклав міцні підвалини сучасної української літератури, а в ширшому значенні — і української національної самосвідомості.

Велике значення у вихованні патріотизму мав політичний аспект творчості Т. Г. Шевченка. Найбільш плідними з цього погляду були 1843–1845 рр., коли Шевченко написав такі поеми, як «Сон», «Кавказ», «Великий льох», «І мертвим, і живим...», та «Заповіт». Його пристрасна поезія не обмежувалася, як у інших українських романтиків, оплакуванням героїчного минулого. Вона пробуджувала національні почуття і давала бачення майбутнього: якщо Україна у минулому користувалася правами самостійної держави, то це має служити вагомою підставою для здобуття політичної незалежності у майбутньому.

Поет був готовий повести за собою весь український народ, його поезія стала прапором боротьби за незалежність України та соціальну справедливість на багато років вперед. Значення Т. Шевченка в українському національному відродженні важко переоцінити. Його поетичні твори справляли могутній вплив на формування національної самосвідомості та політичної активності передової громадськості та широких народних мас.

Все життя він присвятив своїй країні, своєму народові. Патріотизм став основним сенсом його життя.

Т. Шевченко не був педагогом у прямому розумінні цього слова, проте у своїх творах висловлював дуже цінні думки з питань патріотичного виховання і народної освіти.

У Шевченковій поезії знаходимо всі атрибути народних традицій, етнопедагогіки: "рушники вже ткались"; "хреста ніхто не поставить"; всепрощення (у вірші "Не спалося – а ніч як море"); тут і хустина, і китайка і братання. Питання патріотичного виховання за народними звичаями наскрізним мотивом звучать у його повістях. Т. Шевченко показує основні фактори формування громадянина, викриває несправедливу тогочасну систему, яка випускала у світ неосвічених чиновників, ледарів, офіцерів, п'яниць та ін.

Патріотичне виховання Т. Шевченко розглядав як справу першорядного громадського значення. У листі до Чалого він зазначав, що, якби пощастило мале діло зробити, то велике б саме зробилося. Мале діло, на наш погляд, то робота над формуванням патріотичних рис особистості, яка в кінцевому результаті стає громадянином – патріотом.

Висловлені Т. Шевченком програмні думки про любов до країни, про роль сім'ї та матері у вихованні дітей, увага до недільних шкіл, участь у створенні підручників – переконливе свідчення його ролі у збагаченні інтегративного змісту роботи з формування патріотизму.

Вже пройшло 200 років як перестало битися благородне, мужнє серце геніального поета революціонера Тараса Григоровича Шевченка. Але світлий образ великого Кобзаря безсмертний, як і сам народ, що породив його.

Вічно нетлінна творчість геніального сина України жива подихом життя, биттям гарячого людського серця. Безсмертні могутня сила його таланту, проникливість і глибина його думки, ніжність його лірики, гострота і пристрасність його слова, мужність і пісенність його віршів, самовіддана любов його до своєї батьківщини, до свого народу.

Любіть Україну, як любив її Великий Кобзар: «Свою Україну любіть, любіть її... Во время люте, в останню тяжкую минуту за неї Господа моліть.»

ПРАПОР УКРАЇНСЬКОЇ НАЦІЇ - Т.Г.ШЕВЧЕНКО

Пантус В.М., студ. 1 курсу факультету управління і бізнесу ХНАДУ
Науковий керівник – Сук О.Є., старший викладач кафедри філософії і політології

Є імена, що увібрали в себе живу душу народу, стали часткою його життя. Таким ім'ям для українців стало ім'я Тараса Григоровича Шевченка, чия поезія ось вже другу сотню років викликає в людях почуття гордості і захоплення своєю нацією, країною, мовою.

Великий син українського народу, геніальний поет, самобутній художник, мислитель і революціонер-демократ Тарас Шевченко займає почесне місце в світовій літературі і мистецтві. Він по праву займає це місце серед інших великих діячів і по праву вважається одним з найбільших патріотів усіх часів і народів, оскільки його слово, його поетична мова запалювали серця мільйонів патріотичним вогнем. Саме завдяки його творчості українська література, пройнята гуманістичними ідеями, вийшла на широкий інтернаціональний шлях історичного поступу.

Т. Шевченко один із перших письменників та громадських діячів, які доволі гостро поставили питання самоусвідомлення українців як нації, яка має право на самовизначення та власну державу. Особливо гостро ця потреба постала на території сучасної України, яка перебувала під владою Російської імперії, де особливо відчувалось засилля абсолютизму та русифікація українського народу, що накладає свій відбиток і на сучасність. Шевченко став духовним провідником, виразником усіх основних національних прагнень. Широта політичного мислення, боротьба проти соціальної несправди і неволі, проти будь-якого насильства над людськими душами піднесла Т. Шевченка до вершин речника української нації.

До Шевченка українська література не знала такого зльоту поетичного натхнення, такого пафосу у затвердженні патріотичних ідей. Поет вчить, що немає на світі не може бути вільної і щасливої вітчизни, доки «...скрізь на славній Україні Людей у ярма запрягли пани лукаві...». Усі шевченкові герої – це люди, кровно пов'язані з батьківщиною, для яких найініше почуття – гаряча любов до матері-вітчизни. Такими патріотами Шевченко зображує лідерів народних повстань – Наливайка, Богдана Хмельницького, Гонту, Залізняка.

Патріотичні ідеї Т. Шевченка мали і мають великий вплив на формування і розвиток української літератури. Його творчість є високим прикладом для діячів української культури та мистецтва.

Тому Тарас Григорович Шевченко для українського народу не лише геніальний поет, а й сумління цього народу, совість, бунтівний розум, щире серце, сповнене любові і страждання. І в тривожні часи ідейного чи соціального розшарування Великий Кобзар щоразу стає прапором української